

Сърбия, Русия, Кавказ и до известна степен Мала Азия" (стр. 51).

Това общо културно движение на източноевропейските народи, разбира се, има национални отличия за всяка страна отделно. Докато националните черти в областта на живописата са достатъчно добре изяснени в науката, то националните особености в литературите са изцяло непроучени. Поради това именно проф. Лихачов прави опит да набележи някои особености за руската литература. Той констатира, че „в областта на стила „плетения словес“ руските писатели далеч не механически следвали своите южнославянски образци, развивайки ги творчески в духа на новото предвъзрожденско съзнание за ценността на вътрешния живот на човека, за ценността на неговите емоционални преживявания" (стр. 56). Погледът към миналото, към родната старина е също характерна страна за руското предвъзрожденско движение, което на свой ред показва, че в случая Русия съвсем не е имала подчинено място спрямо Византия, България и Сърбия.

Тезата на проф. Д. С. Лихачов за наличие на предвъзрожденско движение всред народите на Източна Европа е много правдива и основателна. Тя може да наведе към някои твърде резултатни проучвания в тази област. Впрочем, сам авторът смята, че окончателното решение на въпроса за причините на това източноевропейско културно движение, за неговата физиономия „може да стане само тогава, когато бъде по-детайлно изучен социално-икономическият живот през XIII—XV век" (стр. 61). Това предстои да се извърши.

За разлика от някои предишни писания в руската и съветската научна литература, проф. Лихачов заема поло-

жително отношение към въпроса за ролята и значението на българското влияние върху староруската литература. Историческите факти и явления трябва да се разглеждат съобразно тяхната действителна роля в живота, без да се преувеличава или намалява тяхното значение. Историята не е нужно да се подправя.

Трудът на проф. Д. С. Лихачов „Некоторые задачи изучения второго южнославянского влияния в России" е сериозен и крайно ценен принос към важния проблем за второто южнославянско влияние в Русия през XIV—XV в. Той поставя няколко възлови методологически въпроса, по които изказва задълбочени мисли, основани на добре усвоен и проучен материал. Особено ползотворна за нови издирвания ще бъде неговата теория за наличие на византийско-славянско Предвъзраждане. Сам проф. Лихачов отбелязва, че всички, набелязани от него проблеми, се нуждаят от нови грижливи проучвания.

Няма никакво съмнение, че работата на проф. Д. С. Лихачов не само поставя въпросите, но и действително извежда проучванията върху южнославянско-руските културни и книжовни връзки на по-широк път. По този път на научно изследване на една от светлите страници в живота на трите братски народа — руския, българския и сръбския — безспорно ще тръгнат много научни работници, занимаващи се с тяхната средновековна литература и култура. Може да се надяваме, че нов принос в тази насока ще ни даде сам проф. Д. С. Лихачов — добър приятел на нашата страна, компетентен познавач и ценител на нейните културни постижения в миналото и днес.

БОНЮ СТ. АНГЕЛОВ

БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА В ЧЕШКАТА СЛАВИСТИКА

(1954—1958)

В Чехословашката република отдавна вече съществува традиционен интерес към българската литература. Катедрата по български език и литература и лужицко-сръбски език и литература в Пражкия университет, водена преди Втората световна война от проф. Йосиф Пата и след 1945 г. от проф. Антонин Фринта, подхранва и поддържа на научна основа тази традиция. Най-вече списанието за славянска филология „Славия“, основано

през 1922 г., а в последно време и научни статии в различни сборници следят въпросите на българската литература и изследват връзките на чешките писатели с българската литература. В научни трудове върху по-общи въпроси от развитието на славянските литератури също така се разглежда българската литература. Особено ръководителят на катедрата по славянски литератури в Бърно проф. Франк Волман, който в миналото посвети моно-

графия на българската драма (Bulharské drama, Прага 1928), а в друг труд разглежда сюжетното развитие на драмата в южнославянските литератури и се постарала да определи мястото на българската драма в това развитие (Dramatika slovanského Jihu, Прага 1930), не забравя и в най-ново време българската литература. В сравнителни студии по важни въпроси от развитието и историческо-сравнителното изследване на славянските литератури той припомня взаимовръзката между развитието на българската литература и развитието на другите славянски литератури или някои факти за запознаване на чехите с българската литература.

От трудовете, посветени на българо-чешките литературни връзки, най-обширна е книгата на З. Урбан „Из историята на чешко-българските културни връзки“ (Z dějin česko-bulharských kulturních styků, Прага 1957). Този труд събуди интерес не само в Чехословакия, където излязоха рецензии в списанието „Славянски преглед“ (Slovanský přehled, 1958 г. бр. 1) и в списанието „Чешка литература“ (Česká literatura, 1958 г. бр. 2, стр. 242—3), но също така и в България, където за него бе публикуван подробен отзив от проф. Емил Георгиев в сп. „Литературна мисъл“ (1958 г., бр. 2, стр. 121—128). Тази рецензия ме освобождава от задължението да се спирам на самата книга.

I

Преди всичко ще припомня сравнителните студии или студиите, които решават по-общи въпроси из областта на славянските литератури и във връзка с тях застъпват редица факти от българската литература.

Най-напред следва да се посочи студията на проф. Франк Волман „Народното творчество в езиково-литературното Възраждане на славяните“ (Lidová slovesnost v jazykově literárním obrození Slovanů, Slavia, 1956 г., бр. 4, стр. 555—584). В нея Волман си поставя задачата да изследва народното творчество във връзка със социалната структура на обществото. В епохата на българското Възраждане той изтъква, че в съгласие с трудовете на българските изследователи, хайдутството е водеща идеология на народното творчество.

Отношението между устното народно творчество и литературата у славяните по време на Възраждането е според Волман отношение на колективно творчество към индивидуално. Що се отнася до българската литература Волман е съгласен с възгледа на Цв. Минков, че не случайно най-големите български възрожденски писатели (Раковски, П. Р. Славейков, Каравелов) са били фолклористи или са поз-

навали фолклора като Ботев, и че това има политически причини. В същото време Волман отбелязва, че е уместно да се сравни това явление с интереса на декабристите към фолклора. Той обръща внимание също върху по-старата връзка между устното творчество и литературата в стихотворните произведения на Неофит Рилски и Найден Геров и отражението на народните балади в политическите стихотворения на Ботев, в които фантастиката е свързана с реализма, отразяващ обстановката на борбата за свобода. Каравелов подобно на чешките поети Челаковски и Камарит подражава на народната песен в стила и езика, не влага в нея вече революционно съдържание.

От сходството в характера и функцията на славянското народно творчество Волман прави извода, че взаимовръзката между славянските литератури през Възраждането е нещо по-друго и не само проява на някакви взаимни влияния. В междуславянските езикови предели не са били издигнати още национални граници и устното народно творчество се е преливало едно в друго и разпространявало без оглед на държавната граница. За това дълго време сред интелигенцията е разпространен възгледът на П. Й. Шафарик за славянските литератури като едно цяло. У славяните не стои въпросът само за създаване на национални литератури, но преди всичко за тяхното освобождение, за което славянските литератури са били средство. Но литературната славянска взаимност с революционно съдържание има корени и в съвкупността на географско-историческите условия, способствували да няма граници между народното творчество на разните славянски народи. За това славянските патриоти от различните страни чувствуват ярема на поробените и за тях освободителните стремежи на славянската книжнина са призив за собствената им дейност. Националните литератури по този начин стават средство за освобождението на славянските народи. От престарата културна взаимност на народното творчество произтичат важни задачи за разработка на проблематиката на словесното народно творчество в прехода от XVIII към XIX век и на второ място за историко-сравнително изследване на този материал. При това два епически жанра в славянското творчество добиват вече определено място: 1) билина и юнашка песен; 2) историческа и хайдушка песен.

Трудът на Волман, въпреки че третира предимно известни явления в славянските литератури, набелязва преди всичко нови задачи за изследване на славянското народно творчество, което трябва да бъде отправна точка и за проучване на изграждащите се национални славянски литера-

тури. Волман същевременно взема под внимание и обратната страна: въздействието на литературата върху устното творчество.

Друго изследване на Волман, в което редом с останалите славянски литератури се разглежда и българската, е докладът за IV международен конгрес на славистите в Москва, онадсловен „Тъй наречената идея за славянска взаимност в славянските литератури до XVIII век“ (Tak zvaná, idea slovanské vzájemnosti v slovanských literaturách do XVIII. století. Československé přednášky pro IV mezinárodní sjezd slavistů v Moskvě. Praha, 1958, 263—284). Волман припомня имената на български писатели и периодите на българската литература, които са имали значение за цялото славянство. Той споменава Климент Охридски и Константин Преславски, които са започнали делото си най-напред в Моравия, спира се на богомилството, което не само е оказало влияние върху останалите славяни, но е привлякло и вниманието на цяла Западна и Средна Европа. Волман вижда следващата задача на сравнително изучаване на славянското народно творчество в подробното разглеждане на богомилските мотиви в него.

По-нататък Волман отбелязва и тъй нареченото второ южнославянско влияние върху източнославянските литератури, в което българската литература е играла важна роля. През това време славянската взаимност се изразява в единство на православната църква. Московската държава фигурира вече при българина Константин Костенечки като опора на сръбския владетел Стефан Лазаревич — турски васал. Ето защо, въпреки че е българин и привърженик на Евтимиевата правописна реформа, Константин твърди в своя труд за славянския език, че в основата на черковнославянския език най-красив е руският език. След падането на Второто българско царство на българите е било почти забранено да изявяват идеи за славянско сътрудничество. Ф. Волман вижда обаче една от проявите на славянската взаимност в това, че Парчевич към края на живота си вярва в помощта на Русия.

Разглежданата работа на Ф. Волман е всъщност съкратено изложение на първите глави на новата му книга „Славянската идея в езиково-литературното Възраждане у славяните“ (Slovanství v jazykové literární obrození u Slovanů, Прага, 1959).

От българите Волман споменава Григорий Цамблак, като припомня и неговите униатски увлечения. По-нататък се говори за Константин Костенечки, автор на животописание на Стефан Лазаревич, в чието лице вижда почти защитник на славянското единство, разбирано естествено по феодален и православен начин в рамките на

светската власт. Авторът намира отново междуславянска литературна взаимност преди всичко в разпространението на богомилската литература. Според него свидетелство за това са чешкият термин „robonky dábelské“ и полската дума „zabobon“ (суеверие). В книгата се подчертава, че подробното изучаване на богомилските мотиви в славянското устно творчество остава една от най-важните задачи на славянската фолклористика.

В книгата авторът се позовава на дейността на българите Киприян, Григорий Цамблак и Пахомий Логотет като доказателство за общността на черковнославянското образование и писмен език. Дори хуманистично-бароковият славизъм, както преди години Волман нарече проявите на славянската общност от прехода XVI—XVII век до началото на Възраждането в различните славянски страни, засяга според Волман и българите. Авторът го открива в „Абагар“ (1641) на католическия епископ Филип Станиславов — своеобразна проява на илирийска идеология и илирийски език.

Главното внимание на автора е насочено, разбира се, към идеологията на славянската взаимност през езиково-литературното Възраждане. Той се замисля над термина „езиково-литературно Възраждане“ и идва до извода, че е приемлив не само за славяните от австрийската империя, както обикновено се употребяваше този термин до сега, но и за българското Възраждане (стр. 55). По-нататък той се занимава със западноевропейските течения и направления, които са имали известна връзка със славянското Възраждане. Той смята като грешка на Боян Пенев в „История на новата българска литература“ (I—IV, 1930 — 6) тъкмо недостатъчното внимание към класицизма от XVIII столетие и към доромантическите направления, които са се родили в неговото лоно. Пенев схващал славянското Възраждане само като „дело предимно на чуждите западноевропейски влияния по време на романтизма“.

Делото на Паисий Волман разглежда също във връзка с развитието на цялата славянска писменост. Той се интересува от обстоятелството, че Паисий събира материал за славянобългарската история между сърбите в Югоизточна Унгария, предимно във фрушкогорските манастири. При това Паисий пише „История славянобългарска“ по начина на хронографите, житията на светците, родослови, така че формално не напуска традицията на старата и средната българска литература. Негов основен източник е трудът на Орбини в руски превод, но за най-старо време той черпи много сведения и от католическата църковна история на Цесар Бероний, която също както и Паисиевите рационалистически обясне-

ния и интереса му към светските обществени явления Волман приема за признак на новото време. Паисиевото славянско съзнание проличава най-ярко в обяснението на Кирило-Методиевата дейност, която той превръща в мощна православно-славянска традиция, насочена против гръцката църква и с траен подтекст за единството в православната вяра на източните славяни.

В интереса на чешката литература към българите, с който се занимава 10 глава на книгата (стр. 102—107), Волман вижда една от най-значителните съставки на нарастващото славянско съзнание. Според него чешкият интерес към българите е непосредствено продължение на хуманистично-бароковата кирилометодиевска традиция, въпреки че това продължение (у Добровски например) е съпроводено със съществени възражения на старите автори и преодоляване на тяхната некритичност. Волман проследява накратко процеса на запознаване на чешките автори, включително Добровски и Шафарик, с България и се спира особено на различното отношение на двамата учени към Кирило-Методиевия въпрос. Докато за Добровски, отбелязва авторът, емоционалното отношение към този въпрос е ограничено от „научния контрол“, дълбокото славянско родово чувство у Шафарик, подобно на това, което е проявявал Ломоносов, е вече свързано с младата буржоазия на възходящата чешка нация и с нейната национална борба. Това чувство има също така отношение към българската действителност, която към края на XVIII век започва стремително да се обновява. Софроний Врачански според Волман вече има за кого да твори, когато пише на жив национален език. Българите, които от начало са употребявали черковнославянския език, го изоставят естествено и постепенно, както Добровски предсказваше за развитието на сръбския книжовен език.

Волман е отделил внимание главно на чешко-българската литературна взаимност, като, разбира се, не е пренебрегнал и българо-руските връзки. Макар че не винаги разсъжденията на Волман отчитат цялата сложност на разглежданите явления, все пак неговата книга трябва да се оцени като първи синтетичен труд на марксист в тази област.

II

Могат да се отбележат и няколко изследователски и обзорни статии специално върху българската литература и чешко-българските литературни връзки, обнародвани напоследък в чешкия славистичен печат.

В сборника „Към седемдесетгодишнината на Франк Волман“ (Прага, 1958 г.)

има три статии, посветени на българската литература. Емил Георгиев в статията си „П. Р. Славейков и Ян Неруда“ (стр. 243—248) сравнява първото стихотворение от популярния цикъл на Неруда „Махъее“ със стихотворението на Славейков „Майка“ от 1888 год. и установява сходност на идеологията на Славейков и Неруда. В. Бехиньова в статията „Новобългарската литература в делото на Х. И. Шафарик“ (стр. 182—198) проследява възгледите на чешкия възрожденски славист за младата българска литература. Зденек Урбан в статията „Непознати писма на Райко Жинзифов до В. Д. Стоянов“ (стр. 258—267) публикува две писма на Р. Жинзифов от 1864 г. и обяснява българското съзнание на Жинзифов, като обръща внимание и върху езика на писмата.

В своята статия „Георги Караславов като публицист“ (Georgi Karaslavov jako publicista, Slavia, XXV (1955), бр. 1, стр. 65—76) Олга Коларжова-Вашкова си поставя задачата да проследи публицистиката на Караславов, нейното идейно укрепване и по-специално отношението на Караславов към Чехословакия. Коларжова-Вашкова разглежда само Караславовите публицистични статии, печатани в списания и вестници и запазили по-трайно значение. Литературната публицистика, в която има наченки на белетристичност, авторката не отбелязва.

За публицистиката на Караславов (1923—1929) авторката изтъква, че писателят е критикувал недъзите в живота от позициите на дребнобуржоазната интелгенция. Вторият период е вече свързан с живота на комунистическата партия, но в него Караславов подобно на други партийни писатели се поддава на левосектантските възгледи. През това време той се бори упорито срещу фашизма, пише рецензии за чужди прогресивни романи, занимава се с делото на българските революционни поети Ботев и Смирненски, запознава българските писатели с творчеството на Иржи Волкер.

След преврата през 1934 г. Караславов според Коларжова-Вашкова погрешно надценявал формата на художественото произведение, което не съвпадало с партийността в изкуството. Авторката отбелязва и критиката на марксистическата литература срещу този възглед на Караславов. Но все пак чрез статиите си той доближава до читателя творбите на Ботев и Церковски, оценява значението на Г. П. Стаматов и Св. Минков и се връща отново към творчеството на Волкер. Проследявайки публицистиката на Караславов след 1944 г. Коларжова-Вашкова се спира по-подробно на Караславовите репортажи за Чехословакия, на които дава висока оценка.

Статията на Коларжова-Вашкова има предимно информационен характер и е ценна с това, че авторката е събрала материал от български вестници и списания. Тя обаче не се е постарала да открие мястото на публицистиката на Караславов в неговото собствено творчество и в цялата съвременна българска литература. Художествените достойнства на Караславовата публицистика са останали също незасегнати.

В статията „Към въпроса за преводите на Б. Немцова и К. Я. Ербен от сърбохърватски и български език“ З. Урбан се занимава с преводите, които поотделно са направили Б. Немцова и К. Я. Ербен на девет сърбохърватски и български приказки от сборниците на Я. Трдина, В. Караджич и Г. С. Раковски.

Освен тези статии за българската литература и за българо-чешките литературни връзки, в чешкия научен печат се появяват и по-обширни доклади и обзорни статии за по-известни български литературни изследвания или за поредица студии, които се занимават със сродни проблеми.

Така З. Урбан разглежда новостите в литературата върху Ботев в статията си „Нова литература за Ботев и задачи на Ботевоведението“ (*Nová literatura o Christu Botevovi a úkoly Botevova díla*, *Slavia*, XXIII (1954), кн. 2—3, стр. 331—336). В увода той изтъква значението на Ботев за България и накратко проследява оценки, които буржоазната и марксистическата критика са давали в миналото на Ботевото творчество. Той отбелязва и по-старите съветски трудове и по-подробно се спира върху юбилейния сборник „Христо Ботев. Сборник по случай сто години от рождението му“ (София 1949, 784 стр.). Той критикува най-вече статията на С. П. Чаушев „Христо Ботев и Георг Херверг“ и се съмнява в правдивостта на разсъждението на Клинчаров, че Ботев е познавал I том на Марксовия „Капитал“. По-нататък Урбан се занимава и с публикацията „Христо Ботев 1848—1948, споменна книга“ (ред. Годор Боров, София 1949) и в заключението припомня статиите за Ботев в научния печат в народнодемократичните страни. Той отбелязва статията на Бранислав Чирлич „Христо Ботев и поляците“ (*Christo Botev a Polacy, Twórczosć* (1952), стр. 137—144), труда на академик Константинеску — Яш за пребиваването на Ботев в Букурещ (*Diu activitatea lui Hristo Botev și a altor revolutionari bulgari la București*, Букурещ, 1950, 72 стр.) и статиите на съветските автори Д. Ф. Марков, Л. В. Валев, Л. В. Воробьев и Л. Ерихонов от 1949—1950 г. На края Урбан припомня за нуждата от изучаване на Ботев и от чешките автори, което би

могло да доведе до нови научни резултати.

Обзорните статии на В. Бехиньова „Литературата за отношението на българската поезия към Маяковски“ (*Literatura o vztahu bulharské poesie k Majakovskému*, *Slavia*, XXV, (1956), кн. 4, стр. 614—624) и „Подготвителни работи за историята на българската литература“ (*Připravné práce k dějinám bulharské literatury*, *Slavia*, XXVII (1957), кн. 1, стр. 121—147) проследяват проблемите на съвременната литературна история и критика. Първата статия запознава читателите с проблематиката в студията на С. Русакиев „Маяковский и развитие болгарской литературы“ (Годишник на Софийския университет, Историко-филологически факултет, т. XLV 1948—49 г.), в студията на Д. Ф. Марков „Маяковский и болгарская революционная поэзия“ (Краткие сообщения Института славяноведения, 1951 г. бр. 1, стр. 9—35) и в българската част на книгата на Л. Фейгелман „Маяковски в странах народной демократии“ (Москва 1952, стр. 206—224). В статията се вземат под внимание и рецензиите за тези работи и някои полемични статии. Авторката намира за общо взето правилни теоретическите предпоставки, но за практическия разбор смята, че в някои случаи се среща опростено разбиране на влиянието и като следствие на това и опростено разбиране на развитието на българската литература.

В статията „Подготвителни работи за историята на българската литература“ се разглеждат литературно-историческите и критическите работи на българските автори от последно време. Авторката се спира предимно върху студиите на Г. Цанев „Страници от историята на българската литература“ (София, 1953) и на сборника статии „Развитие на българската литература“ (София, 1953) (ред. П. Зарев и О. Бояджиев, т. I 1950, т. II 1952). Авторката отбелязва възловите моменти от развоя на литературата или на отделни писатели, засегнати в студиите и припомня онези въпроси, по които няма единогласие сред българските литератори.

Във втората част на статията се разглеждат досега написаните работи върху историята на българската литература. Преди всичко лекциите на Петър Динсков „Стара българска литература“ (т. I, 1950, т. II, 1953), които се съпоставят с предишните работи в тази област. Изтъква се най-вече новото схващане на Динсков за богемилската литература и народното творчество, противостоящи на официалната литература, и попълването на дела за XVII столетие. Припомня се също учебникът по българска литература на Б. Ст. Ангелов, Ст. Божков и Цв. Минков „Българска литература.“ Учебник за I курс учителските

институти. София 1955, 514 стр.), като се оценява положително например очеркът за Л. Каравелов и се изтъкват някои недостатъци в обобщаващите глави, които тълкуват цели направления или течения в българската литература.

Третата част на статията се занимава с дискусията върху периодизацията на българската литература, състояла се през 1956 г. Резюмират се докладите на ди-

скусията и накратко се предава съдържанието на изказванията.

Току що излезе от печат юбилеен сборник за 70-годишнината на проф. Франк Волман, в който са поместени три статии за българската литература и българо-чешките литературни отношения. Тези работи ще бъдат разгледани друг път.

ВЕНЦЕСЛАВА БЕХИНЬОВА

ПСЕВДОНИМИТЕ НА ЕЛИН ПЕЛИН

Досега много малко е направено за разкриване псевдонимите в българската литература. На много от нашите най-големи (да не споменаваме за по-маловажните) писатели голяма част от псевдонимите все още не са разкрити. Така част от творчеството им остава неизвестно още за читателя.

Голям интерес в това отношение представляват псевдонимите на Елин Пелин. В началото на своя творчески път именитият наш писател е развивал извънредно оживена литературна дейност. За един период от около шест-седем години той издава няколко книги: „Разкази“, т. I, 1904 г., „Пепел от цигарите ми“, 1905 г., „От прозореца“, 1906 г., участва в „Сборник на българановците“, 1906 г. (съставен от сътрудниците на хумористичния вестник „Българан“), участва в редактирането на хумористичния вестник „Жило“, 1902 г. (отг. ред. Ст. Барчев), редактира самостоятелно списание „Селска разговорка“, 1902—3 г., сътрудничи и редактира известния хумористичен вестник „Българан“, 1904—9 г. Заедно с Димо Кърчев редактира списание „Слънчоглед“, 1909 и с Иван Пенев — детското списание „Веселушка“, 1908—10 г. Освен това още от по-рано сътрудничи със свои работи в редица други вестници и списания, като: списание „Извор“, ред. Т. Ц. Трифонов, Русе, сп. „Войнишка сбирка“, изд. на тогавашното Военно министерство, сп. „Български преглед“, 1893—1900 г., сп. „Българска сбирка“, 1894—1915 г., ред. С. С. Бобчев, сп. „Учител“, 1893—1914 г., ред. Хр. Максимов, сп. „Летописи“, 1899—1905 год., ред. К. Величков, сп. „Общо дело“, 1900—5, ред. Ян. Сакъзов, сп. „Промисла“, 1901—11 г., ред. Максимов, сп. „Демократически преглед“, 1902—1928 г., ред. Т. Г. Влайков, сп. „Художник“, 1905—9, ред. Ал. Балабанов и С. Радев, сп. „Ново общество“, 1906—8 г., ред. Кр. Станчев, в-к „Български търговски вестник“, изд. Йос. Хербст, (където завежда литературния подлистник) и др. Пак по това време

работи върху повестта „Гераците“, две глави от която излизат в сп. „Ново общество“, г. I, 1906, кн. I, започва да пише романа „Нечиста сила“ (останал недовършен до края на живота му), който печата в първа редакция в сп. „Слънчоглед“, г. I, 1909, кн. I, 2 и 3—4 и подготвя за печат „Разкази“, т. II.

През този период в списанията и вестниците, в които печата или които редактира, се появяват често пъти по две-три, а и повече негови работи в един брой. Това може би е налагало да бъдат подписвани с различни имена, а понякога и да бъдат печатани някои работи без подпис. Появата на множество псевдоними се обуславя както от скромността на автора и неудобството да се печатат повече работи в един брой, така и от условията за работа в онова време. Известно е, че изобличителната сила на неговите разкази, фейлетони и стихотворения през този период е най-силна. Предмет на изображение, покрай селото, с неговите класови противоречия и стихен бунт на онеправданите селски маси, са още монарха, министрите, народните представители, буржоазните партии и институти и офицерството, които са потискали всяка прогресивна мисъл и проява. Освен това по онова време Елин Пелин е бил чиновник в Народна библиотека и е съществувала опасност от служебни усложнения. Към така изброените причини трябва да се прибавят още: малката идейна и художествена стойност на някои негови работи, печатани преди всичко във в-к „Българан“ и второ, във връзка със съдържанието той поставя случайни псевдоними, нещо което по-късно забелязваме и при Хр. Смирненски.

Всичко това довежда до употребата на около двадесет псевдонима от страна на Елин Пелин.

Д. Иванов. На собственото му име се срещат редица съкращения и варианти, като: Д. И-в, Д. Йотов, М. Йотов, Митьо Йотов, (в които вто-